BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAŢIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei
In străinătate 6 lei

Taxa poştală plătită in numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 133 Joi 18 Mai 1939
16 Pagini P IIII

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750
pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport
cu tariful poştal
şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE
IN ŢARA
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
şi UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
şi UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Stocuri strategice

Deşi, sub imboldul înarmărilor generale, capacitatea de absorbţie a pieţii mondiale a sporit simţitor în ultimii doi ani, mai ales în sectorul materiilor prime, totuşi în unele compartimente a început să se facă simţit fenomenul supra-producţiei, cu toate îngrijorările, pe care experienţa crizei din 1929 e capabilă să le stârnească.

Pentru a preîntâmpina efectele neplăcute ale acestei supra producţii, senatorul american Byrnes s'a gândit la organizarea unui schimb de produse pletorice între Statele Unite şi Imperiul britanic, pe bază de troc, adică fără să intervie plata în bani şi care să servească la constituirea de stocuri de război. Senatorul american a întocmit un proiect în acest sens, pe care guvernul din Washington l-a şi supus reflecţiunii guvernului din Londra. La rându-i, guvernul britanic, prin glasul d-lui Neville Chamberlain, răspunzând deunăzi la o întrebare a maiorului Attlee în Camera Comunelor, a confirmat că Anglia a început negocieri cu guvernul Statelor Unite în jurul acestei propuneri.

Schimbul ar privi, fireşte, numai produsele în care economiile respective apar deficitare şi pentru moment el s'ar reduce la grâu şi bumbac, cu Statele Unite, ca ţară furnizoare, şi staniu şi cauciuc, cu Anglia — prin Malaesia engleză, ca ţară producătoare.

In chipul acesta s'ar realiza două acţiuni bune: întâi, s'ar decongestiona târgul mondial de apăsarea unor prisosuri care nu găsesc cumpărători; al doilea, s'ar da satisfacţie unui interes strategic, prin formarea stocurilor de siguranţă, pentru caz de război, de materiile prime de care duce lipsă fiecare din Statele menţionate.

Avantajele sunt desigur ispititoare, pentru că un asemenea schimb nu numai că asigură din vreme constituirea stocurilor în caz de război, dar le asigură la preţuri incomparabil mai avantajoase, fără transfer de aur sau devize şi fără riscurile de transport din timpul războiului; în plus lasă libere în caz de conflict unităţile comerciale de transport, caşi vasele militare ce le însoţesc, spre a fi întrebuinţate pentru alte necesităţi ale războiului.

Cu toate acestea, împotriva propunerii s'au ridicat vii şi foarte serioase obiecţiuni. Atât de principiu cât şi de interese.

In primul rând, se poate imputa guvernelor celor două ţări o contradicţie: aceea de a înlocui calea comerţului normal prin schimbul în natură, adică exact sistemul practicat de economia germană şi care i-a şi atras criticile acerbe ale cercurilor influente din Anglia şi America.

Să ne gândim numai unde se va ajunge în cazul când, sub pretextul constituirii stocurilor de război, schimbul în natură se va extinde la toate produsele deficitare şi ce situaţie se va creia mai ales micilor state producătoare, dacă schimbul acesta se va aranja numai între marile ţări cu producţii complimentare, ele fiind excluse din circuit?

Apoi, cine garantează că mărfurile din aşa zisele stocuri strategice nu vor fi mereu reînoite şi nu vor fi repuse în comerţ? Ce situaţie se va creia atunci ţărilor rămase în afară de asemenea aranjamente şi mai ales micilor ţări producătoare, expuse să rămâie încărcate cu tot prisosul produselor din cauză de lipsă de cumpărători? Fapt e că tratativele în curs au produs vii nemulţumiri în Canada, principala furnizoare de grâu a Angliei şi care ar vedea în acceptarea schimbului propus de senatorul american Byrnes o abatere dela îndatoririle naturale şi convenţionale pe care relaţiile dintre Metropolă şi Dominioane le impune.

De aci se vede, deci, că acceptarea propunerii americane nu e prea uşoară şi că, în orice caz, noua formulă de schimb, comportă serioase şi precise garanţii.

Misiunea României la gurile Dunării

de R. SEIŞANU

Marţi s'a făcut la Sulina, cu o deosebită solemnitate, predarea de către Comisiunea europeană a Dunărei a instalaţiilor sale din acest port, nouii Direcţiuni române a Dunării maritime ce s'a înfiinţat pe temeiul unei legi şi care va exercita de-acum înainte puterile şi atribuţiile fostei comisiuni internaţionale, conform dispoziţiilor aranjamentului încheiat la Sinaia în ziua de 18 August 1938, între România, Franţa şi Marea Britanie, — completat apoi prin acordul privitor la adeziunea Italiei şi a Germaniei la acel aranjament.

Ridicarea pavilionului României la Sulina, în locul pavilionului Comisiunei europene a Dunărei, şi trecerea puterilor şi atribuţiilor ce le-a avut această comisiune internaţională, nouii Direcţiuni române a Dunării maritime, prezintă o importanţă istorică.

De Marţi s'a pus capăt regimului internaţional aşa cum fusese stabilit la gurile Dunării prin tratatul dela Paris din 1856 şi apoi pe întregul sector al Dunării maritime prin diferite tratate şi convenţii, încheiate de marile puteri, fără consultarea şi aprobarea României şi fără să se ţină seama de drepturile sale de suveranitate şi de interesele sale superioare politice şi economice.

Comisiunea europeană a Dunării rămâne cu atribuţiunea limitată şi logică a unui organ internaţional de supraveghere şi de garantare a libertăţii navigaţiunii pentru vasele tuturor naţiunilor, însă fără nici un drept de jurisdicţie între Brăila şi gurile fluviului.

Ea nu va mai întreprinde nici o lucrare; nu va mai percepe taxe navigatorilor, pentru trecerea vaselor şi şlepurilor pe la Sulina şi nu va mai exercita nici una din atribuţiile şi puterile ce le-a avut în trecut, care au fost în opoziţie cu drepturile României în calitate de stat suveran şi cu interesele sale politice şi economice atât de strâns legate de Dunărea de jos şi de asigurarea unei eşiri la mare sigură şi liberă, la gurile marelui fluviu.

Cu atât mai mult se impunea modificarea regimului internaţional pe sectorul maritim al Dunării, cu cât fosta comisiunea europeană n'a putut îndeplini misiunea ce i se încredinţase în 1856, — aceea de a asigura navigaţiunii dunărene cea mai bună eşire la mare, cu toată activitatea ce a desfăşurat-o în cei 91 de ani ai existenţei sale.

Să nu uităm că prin tratatul de la Paris din 1856, C. E. D. a avut o însărcinare precisă şi o durată limitată pe termen de doi ani. Ea n'a avut la început decât drepturi foarte restrânse, impuse de misiunea sa: aceea de a studia, propune şi a face să se execute lucrările necesare la gurile Dunării în vederea asigurării condiţiilor celor mai bune de navigaţiune, — într'o epocă în care circulau pe mări şi fluvii corăbii cu tonaj redus şi când Dobrogea era în stăpânirea Turciei.

In art. 16 din tratatul dela Paris, s'a prevăzut următoarele:

„In scopul de a realiza dispoziţiile art. precedent (art. 15) o comisiune, în care Franţa, Austria, Marea Britanie, Prusia, Rusia, Sardinia şi Turcia vor fi fiecare reprezentate printr'un delegat, va fi însărcinată să desemneze şi să facă a se executa lucrările necesare, dela Isaccea, spre a degaja gurile Dunării, ca şi părţile mărei învecinate de nisipuri şi de alte obstacole ce le-ar astupa, spre a pune această parte a fluviului şi zisele părţi ale mărei în cele mai bune condiţii de navigabilitate".

In ce priveşte durata activităţii şi existenţei sale, art. 18 din tratatul dela Paris a fixat termenul de doi ani, „după care puterile semnatare reunite în conferinţă şi informate de acest fapt vor pronunţa dizolvarea comisiunii".

Aşa dar, autorii tratatului dela Paris n'au avut intenţia să înfiinţeze o comisiune permanentă internaţională cu puteri întinse pe toată Dunărea maritimă, ci o simplă comisiune technică, cu misiunea de a propune şi a face să se execute lucrări de ameliorare la gurile şi braţele Dunării, **DELA ISACCEA SPRE EST, CA ŞI PE PARŢILE INVECINATE ALE MAREI, SPRE A UŞURA ŞI ASIGURA NAVIGAŢIUNEA VASELOR.**

Totuşi, C. E. D., după ce şi-a prelungit existenţa, în anii 1858, 1866, 1871 şi 1883, s'a permanentizat; ea şi-a sporit atribuţiile şi puterile, întinzându-şi jurisdicţia până la Brăila şi a executat lucrări costisitoare, fără să asigure o

(Continuare in pag. 2-a)

Cetăţenii Capitalei şi nouile alegeri

Inscrierile în listele electorale la primăria de Galben

Prinţul Paul
s'a inapoiat in Iugoslavia

Belgrad, 15 (Rador). — Inapoindu-se din Italia, principele regent Paul şi principesa Olga au sosit la amiază la Lubliana.

Perechea princiară a plecat de aci la reşedinţa ei de vară.

D. Ţinţar Markovici, ministrul afacerilor străine al Iugoslaviei, şi ministrul Italiei la Belgrad şi-au continuat călătoria spre capitala Iugoslaviei.

xX⊙●⊙Xx

Cel mai tânăr ministru plenipotenţiar

D. Santiago Verdeja
noul ministru al Cubei la Paris,
n'are decât 26 de ani.

xX⊙●⊙Xx

Trei ani dela constituirea noului guvern polon

Varşovia, 15 (Rador). — *Presa polonă, în unanimitate, aduce omagii guvernului prezidat de d. general Slawoj Skladkowski, cu ocazia celei de a treia aniversări dela data constituirii lui.*

Ziarele subliniază cu deosebită satisfacţie măreaţa operă realizată în toate domeniile de către actualul guvern, exprimând totdeodată recunoştinţa poporului pentru înfăptuirile de până acum şi declarând că el se bucură de întreaga încredere a ţării.

xX⊙●⊙Xx

ŞASE PERSOANE OTRĂVITE CU CIUPERCI

Târgovişte, 15 Mai

Femeia Maria M. Stoica Irina, din comuna Adânca, a cules nişte ciuperci din pădure, şi apoi le-a gătit şi le-a dat spre mâncare familiei.

Toţi membrii familiei, — şase persoane, — au fost otrăviţi, şi aduşi la spitalul din Târgovişte unde li s'au dat îngrijiri.

Dintre ei trei sunt mai grav, şi au fost reţinuţi la spital.

xX⊙●⊙Xx

S'au găsit cadavrele a cinci naufragiaţi

Oslo, 15 (Rador). — *Mai mulţi vânători de foci, întorşi din Marea Albă, anunţă că au găsit cinci cadavre, dintre care unul a fost identificat ca fiul căpitanului norvegian al vasului sovietic „Nerpa".*

Se pare că vasul sovietic a pierit în valuri cu întregul echipagiu de 20 de oameni.

Vânătorii declară că s'ar fi scufundat şi vasul de coastă sovietic „Purga", cu un echipagiu de 200 oameni.

ATITUDINEA TURCIEI

de N. BATZARIA

Scriem aceste rânduri îndemnaţi de dorinţa de a lămuri, în atitudinea adoptată de guvernul turcesc prin acordul încheiat cu Marea Britanie, două puncte, care, ori n'au fost bine înţelese, ori au fost greşit interpretate de o parte a presei din unele state din Occident.

Unul din aceste puncte priveşte atitudinea Turciei faţă de situaţia din Balcani, şi, în special, faţă de Inţelegerea Balcanică, din care face parte, iar al doilea punct se referă la politica ei externă în general sau, mai precis la considerentele, care fixează această politică.

Nu este însă fără folos ca, în prealabil, să relevăm adevărul, că, deşi în lunile din urmă, în Turcia s'au produs schimbări importante de persoane la cârma statului, totuşi, în atitudinea politică a cârmuitorilor Republicei turceşti nu se constată nici o deviere dela politica, aşa cum a fost stabilită şi practicată de marele Kemal Attaturk. Se înşeală cei ce cred că văd o deosebire între politica lui Attaturk şi linia de conduită adoptată de vrednicul său urmaş Ismet Inönü, care se bucură de acelaş prestigiu şi de aceiaşi încredere şi simpatie a populaţiei.

Dacă se ţine să se vadă cu orice chip o deosebire între fostul şi actualul şef, deosebirea constă mai de grabă în metoda, dictată de împrejurări şi oarecum de temperament personal. Imprejurările i-au impus lui Attaturk să fie intransigent şi cât mai energic, împingând deseori energia până la luarea de măsuri drastice. Altfel, nu putea fi întemeiată noua stare şi nu puteau fi înfăptute atât de adâncile reforme în domeniile social, naţional şi politic.

Acum însă, când noul regim este consolidat, Ismet Inönü îşi poate îngădui să înlocuiască la nevoe energia prin blândeţe şi să caute a câştiga mai mult prin convingere decât prin întrebuinţarea forţei.

Incolo, se merge fără şovăire şi fără abatere pe acelaş drum şi în vederea atingerei aceloraşi scopuri, care sunt bine precizate.

Bunăoară, Turcia rămâne credincioasă Inţelegerii Balcanice, care, aşa cum a definit-o în ultimul său discurs d. Rafik Saydam, preşedintele consiliului de miniştri, nu este altceva de cât „un organism consacrat păcii".

Lămurind că marile ziare turceşti, pe cari avem ocazia să le consultăm aproape zilnic, stăruesc mereu asupra necesităţii de menţinere şi de întărire a Inţelegerii Balcanice, aceste ziare nu omit să scoată în evidenţă, că programul comun al organismului balcanic este păstrarea absolut intactă a independenţei politice şi a integrităţii teritoriale a fiecăruia din statele Inţelegerii.

Insă, în legătură cu aceasta, nu este fără interes să mai relevăm că presa turcă acordă României o atenţie, în care nu intră numai consideraţiuni de o solidaritate cu caracter politic ci şi o vădită simpatie, care — îi putem asigura, pe prietenii turci — este perfect reciprocă. Realizările şi progresele în orice domeniu de activitate publică, ori ce manifestări din care reese puterea materială crescândă a României şi autorita-

(Continuare in pag. 2-a)

Papa n'a făcut propuneri formale de pace Angliei

Londra, 15 (Rador). — Răspunzând la o chestiune cu privire la unele sugestii de pace cari ar fi fost făcute de Papa, subsecretarul de stat Butler a declarat în Camera Comunelor:

„Papa nu a făcut propuneri formale. Pot să asigur însă Camera că guvernul britanic priveşte cu deosebită simpatie orice măsuri pe cari Inaltul Pontif le-ar socoti folositoare pentru consolidarea păcii generale".

Intrebat dacă guvernul britanic a luat contact cu Vaticanul în legătură cu asemenea propuneri d. Butler a răspuns:

„Suntem interesaţi în orice comunicare ce ar veni din partea Sfinţiei Sale, dar în ultima vreme nu am primit nici o comunicare de acest fel".

INTR'O CĂLĂTORIE PLINĂ DE EMOŢII...

Vapcrul „Empress of Australia", care luptă cu ceaţa şi cu primejdia gheţarilor, în drum spre Canada

Două avioane germane au aterisat forţat în Olanda

Amsterdam, 15 (Rador). — *Două avioane militare germane au avut aterizări forţate în Olanda, Luni după amiază.*

Poliţia a sechestrat avioanele şi a reţinut pe piloţi, în aşteptarea hotărîrii autorităţilor militare.

Piloţii declară că s'au rătăcit.

SCRISORI DIN LONDRA

ASALTUL DIPLOMAŢIILOR

de AUGUR

Londra, Mai

Dacă ar fi cu putinţă să se facă un plebiscit printre popoarele Europei, ar fi uşor de constatat că nici o naţiune nu vrea războiul azi. Dacă aceeaş metodă ar putea fi aplicată claselor conducătoare, s'ar găsi din nou o imensă majoritate care să voteze contra războiului. In sfârşit, dacă şefii guvernelor ar fi consultaţi, afară poate de câteva excepţii, este sigur că voinţa unanimă ar fi pentru evitarea unui conflict războinic.

Deci, când nici o naţiune nu vrea să se bată, când majoritatea guvernelor împărtăşesc această împotrivire faţă de conflicte şi când printre marii şefi, numărul războinicilor este atât de redus, e firesc ca oamenii să caute să îndepărteze momentul fatal al exploziei, îndeletnicindu-se cu treburi cari le cer o mare încordare a minţii şi-i împiedică să se gândească la războaie. Lupta ce se dă acum între diplomaţiile respective ale celor două mari tabere în care e împărţită Europa urmăreşte tocmai scopul de a întoarce atenţia în altă direcţie, în speranţa că în răstimp va veni un fapt nou, spre a cruţa popoarele continentului de catastrofa războiului.

Ceeace se petrece acum poate fi numită goana după cei mici. Protagoniştii se avântă în urmărirea aliaţilor posibili, pe cari caută să şi-i răpească unii dela alţii. Turcia pare câştigată definitiv cauzei democraţiilor occidentale. Dar în Balcani, lupta continuă cu ameninţări. Polonia este orientată sincer spre Londra şi Paris. Republicile din Baltica, Lituania şi Estonia fac obiectul unei concurenţe aprige între Moscova şi Berlin. Grupul statelor scandinave este atras când de o parte, când de cealaltă.

Afară de aceste lupte, mai există şi asaltul diplomatic. Adică, ignorând hotărît adevărul, care e că în ultima instanţă forţa va hotărî, concurenţii se silesc pe rând, să-şi caute pricină prin demersuri şi combinaţii savante. Unii vor să plaseze pe ceilalţi, din punct de vedere moral, în anumite situaţii şi din punct de vedere material, într'o situaţie de inferioritate. Ultima propunere a Sfântului Scaun pentru o conferinţă internaţională — faptul poate fi pre-

(Continuare in pag. 2-a)

Marele succes al imprumutului intern francez

Paris, 15. (Rador). — **Emisiunea împrumutului de 5 la sută pe 1939, deschisă azi dimineaţă, a fost închisă la începutul după amiezii în ce priveşte subscrierile în numerar.**

Suma de şase miliarde franci la care se limitează totalul acestui fel de subscrieri a fost atinsă încă dela începutul după amiezii.

Subscrierile la împrumutul consolidării vor fi primite până la 25 Mai, în conformitate cu dispoziţiile decretului din 3 Mai 1939.

*

Londra, 15. (Rador). — **Succesul imediat al împrumutului francez este favorabil comentat în cercurile politice şi financiare britanice care îl socotesc drept o izbândă netăgăduită a guvernului francez.**

Generalul Weygand exprimă solidaritatea de arme franco-engleză

Londra, 15. (Rador). — O delegaţie de ofiţeri de rezervă francezi a vizitat astăzi Academia militară dela Sandhurst, unde a luat parte la dejunul oferit în onoarea lor de ofiţerii instructori ai Academiei.

Cu acest prilej, generalul Weygand a ţinut o cuvântare în care a reamintit legăturile strânse dintre ofiţerii englezi şi francezi.

„Nu vom uita să spunem la înapoierea noastră, a declarat generalul Weygand, ce încredere trebue să aibă francezii în forţa engleză şi cu ce ardoare trebue să continuăm sforţările pentru ca în toate domeniile, pregătirea noastră complimentară să fie în măsură de a face să dea înapoi războiul".

Noua navă-şcoală „Mircea"

de vice-amiral I. BĂLĂNESCU

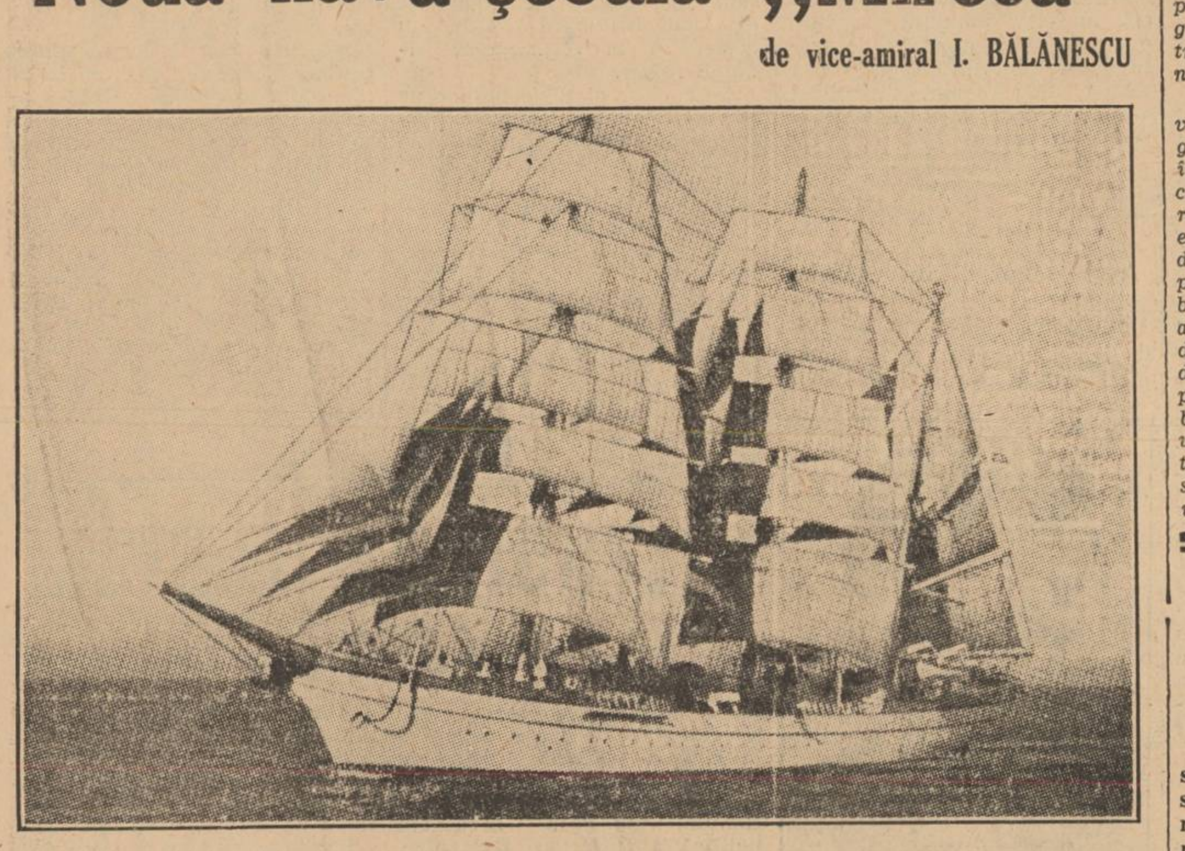

Noua *navă-şcoală Mircea*, construită în marele şantier german Blohm şi Voss din Hamburg, a săvârşit, ca şi predecesorul său *„bătrânul Mircea"*, înconjurul Europei şi va fi sărbătorită în ziua de 17 Mai, în portul Constanţa, intrarea sa în serviciul marinei noastre regale.

Cu un deplasament de cinci ori mai mare ca „bătrânul Mircea", adică 1630 tone, cu un motor ce-i asigură o viteză de 9½ noduri, cu o velatură de 1750 m. p., greată pe trei catarge, compasuri giroscopice, sondă ultrason, staţie radio de 1000 mile, staţiune radio-gouio, dinamuri pentru lumină şi tracţiune electrică, două şalupe, 6 bărci, două tunuri 75 m/m, două tunuri 37 m/m. antiaeriene, cu locuinţe foarte confortabile pentru 1 comandant, 12 ofiţeri, 40 aspiranţi, 18 maeştri militari, 50 marinari echipaj permanent şi 100 elevi ai şcoalelor marinei, cu instalaţii de ventilaţie şi cameră frigorifică, noua navă-şcoală se înfăţişează ca o unitate de şcoală admirabilă, prevăzută cu toate aparatele de navigaţie moderne pentru lungi călătorii pe mare.

Chestiunea procurării unei nave-şcoală pentru elevii şcoalei navale s'a pus în mod concret cu prilejul serbării patronului marinei de la 15 August 1936, când în cuvântarea ce am avut onoarea să rostesc înaintea Suveranului, am arătat în adevărata lumină lipsa unei astfel de nave, care avea o înrîurire păgubitoare asupra pregătirii ofiţerilor noştri de marină, în navigaţia de larg.

M. S. Regele Carol al II-lea, adânc cunoscător al problemelor marinei, a exprimat atunci înalta dorinţă ca şcoala navală să se reorganizeze pe temeiul de a forma laolaltă pe ofiţerii marinei de răsboi şi pe acei ai marinei comerciale.

M. S. a spus: *„Pregătirea acestor navigatori să se facă sub acelaş acoperis, cu acelaş gând".*

In înalta concepţie a M. S., o nouă şcoală navală trebuia să ia fiinţă, cu local şi instalaţiuni la uscat pentru partea teoretică, şcoala având însă la dispoziţie unitatea aplicativă de bază, care era *nava-şcoală*.

M. S. preţuind opera „bătrânului Mircea" la adevărata ei valoare, dorea ca *spiritul lui Mircea „acea dragoste de mare şi camaraderie de bord, care a încălzit şi oţelit sufletele atâtor marinari încercaţi „să fie făclia călăuzitoare a marinei române spre calea gloriei şi a propăşirii".*

Aceste deziderate regale fiind adânc pătrunse şi înţelese, după înapoerea mea dintr'un voiaj de studii în Germania, în vara anului 1937, am avut câteva întrevederi cu d. Radu Irimescu, pe atunci ministru al aerului şi marinei şi i-am expus rezultatul studiilor mele, rugându-l să îmbrăţişeze această arzătoare problemă şi să facă cât mai grabnic comanda în străinătate a unei nave-şcoală cu pânze şi motor.

D. Radu Irimescu, un distins marinar, cu pregătirea şi educaţia marinărească făcute pe o navă-şcoală germană, a acceptat

(Continuare in pag. 2-a)